

Toespraak generaal buiten dienst Peter van Uhm

Vandaag gedenken wij het einde van de Tweede Wereldoorlog, en het - 80 jaar geleden - voor het eerst weer bijeenkomen van de beide Kamers in Verenigde Vergadering.

Het herstel van onze democratie.

Nederland kon zelf zijn lot weer bepalen.

Onze bevrijding werd gebracht door de geallieerde strijdkrachten van Amerika, het Verenigd Koninkrijk, Canada, Polen. En vele anderen.

Deze bevriende landen, hun militairen en hun gezinnen, brachten offers voor onze vrede, veiligheid en vrijheid.

Zij begrepen dat je waarden wat waard zijn en soms heel veel.

Mijn gezin heeft dat eveneens indringend ervaren.

...

Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog leven wij in vrijheid.

Dat ging niet vanzelf.

„Politici denken aan de volgende verkiezingen, staatslieden aan de volgende generaties, zo sprak ooit de 19de eeuwse Amerikaan James Freeman Clarke.

Europa en ook Nederland telde na de Tweede Wereldoorlog staatslieden.

Politici die over sentimenten heen stapten. Zonder uitsluiting.

Meer verbinding en wederzijds begrip.

Zo bouwden zij ook Nederland op.

Voor de komende generaties.

Als staatslieden. Met elkaar en met respect voor elkaar.

Hoe gaat dat nu?

Zijn wij, Nederlanders, zo respectvol?

Wat vinden buitenlanders van ons?

Ze noemen ons direct, bot.

Doen wij wel ons best om die ander te begrijpen?

Vraag uzelf af: wanneer hebt u voor het laatst gezegd:

Begrijp ik jou goed?

Wat bedoel je en waarom?

De ander voelt zich gehoord en gerespecteerd, zelfs als je het niet of niet geheel eens wordt.

Zo kun je samenwerken en vooruit komen.

Je kunt het altijd over een ding eens zijn : “We agree to disagree”.

Daar begint het gesprek!

Met deze ervaring bestudeerde Yehuda Bauer de Holocaust. Hij bedacht dat de tien geboden niet genoeg zijn.

Er moest een elfde gebod komen: Gij zult geen dader, geen slachtoffer maar ook geen toeschouwer zijn.

Ik heb daarom respect voor mensen die de politiek in gaan.

U wilt bijdragen, dienen.

Uw vak is niet makkelijk.

Wat heeft prioriteit: Zorg, wonen of onderwijs?

U vergelijkt en weegt onvergelojkbare grootheden...

U kijkt ernaar vanuit uw visie.

Echter, sommige kwesties overstijgen partijpolitieke visies.

Onze aarde, waarop wij allemaal leven, is zo’n kwestie.

De veranderingen in het klimaat worden onafwendbaar.

En de Russische inval in Oekraïne heeft wederom duidelijk gemaakt dat bestaanszekerheid zonder veiligheid niet bestaat.

Het gaat in deze kwesties niet om bestaanszekerheid maar om de zekerheid van **ons aller** bestaan.

Zonder over veiligheid en klimaat te waken, vullen wij onze verantwoordelijkheid voor de volgende generaties niet goed in. Wij geven dan problemen door.

Uw eed of belofte bij aantreden, waar u trouw zweert of belooft aan de Nederlandse grondwet, kan helpen bij deze moeilijke afwegingen.

De grondrechten en waarden in de grondwet kunnen steun en koers geven.

Maar u moet keuzes maken.

En.. u **moet** keuzes maken.

Want als het er om gaat – en het gaat er om in Nederland, nu - is niets doen geen optie, ook al is er zelden een ultieme en eenduidige oplossing.

Militairen weten dit als geen ander.

Ook ik heb dit meegemaakt.

Als jonge kapitein was ik commandant van 150 dienstplichtige militairen, die vrijwillig naar Libanon gingen.

Op een dag krijg ik de melding dat enkele van mijn mensen gegijzeld zijn.

Ik maak snel een melding richting hoofdkwartier en race naar de plek.

Daar zie ik een van mijn mensen met een mitrailleur tegen zijn hoofd.

De slechterik erachter hoeft maar op een knopje te drukken en het is klaar.

Ik bespreek de situatie met mijn uitvoerend commandant ter plaatse, een luitenant van 21 jaar.

Moet ik wachten op een tolk van het hoofdkwartier?

Dat duurt gauw een uur.

Ik besluit: ik kan niet langer wachten.

Nietsdoen is geen optie.

Ineens schiet het boek *For whom the bell tolls* in mijn hoofd.

Van Ernest Hemmingway.

Als je echt bang bent kun je niet plassen, wordt daarin geschreven.

Ik zei tegen mezelf, nou Van Uhm: kijken of je bang bent.

Ik ga staan plassen langs de kant van de weg. Een les voor de rest van mijn leven want de adrenaline zakt, ik overdenk mijn plan, er komt rust in mijn hoofd.

Ik loop kalm terug met mijn luitenant naar de plaats van de gijzeling.

Ineens schieten ze op ons.

De luitenant wordt aan zijn been geraakt. Toch schat ik in dat zij ons willen intimideren en besluit door te gaan.

Ze schieten niet opnieuw.

We onderhandelen en na uren krijgen we de jongens vrij.

Ik had fouten kunnen maken.

Het had mis kunnen gaan.

Maar nietsdoen was geen optie.

Wat hielp was het vertrouwen in het team.

Iedereen deed wat nodig was.

We steunden elkaar en we vertrouwden elkaar blindelings.

Geachte Kamerleden, ook nu is het tijd om te handelen. De klok tikt.

U heeft zich opgeworpen om ons land, onze mensen te dienen.

U kunt dat niet alleen.

Niemand is immers perfect en u heeft in onze parlementaire democratie de steun van anderen nodig.

Dan zult u over de verschillen heen moeten komen om samen keuzes te maken.

Samenwerken voor het algemeen belang.

Waarde in de ander zien.

Dat kan niet zonder verbinding. Met uw collega's, onze burgers en met degenen die uw beleid uit moeten voeren. Want uw keuzes moeten wel uitvoerbaar zijn.

Zo ontstaat een politiek van goed geïnformeerd zijn, begrijpen en begrip tonen.

Op basis van de feiten. Respect voor verschillen.

Waarbij mensen in ons land zich gehoord voelen, hun recht kunnen halen, maar ook begrijpen dat je niet altijd jouw zin kunt krijgen.

80 jaar vrijheid en vrede, het is geen garantie voor wederom 80 jaar.

Juist in deze tijd - waar de enige zekerheid is dat de onzekerheden alleen maar toenemen - moet een betrouwbare overheid zo veel mogelijk zekerheid geven. **U** moet die betrouwbare overheid vorm geven.

Daar hoort onlosmakelijk bij: zelf het goede voorbeeld geven!

Kortom: het land heeft weer staatslieden nodig.

Staatslieden voor wie wij respect hebben.

Niet alleen voor hun start in de politiek ...maar ook voor de wijze waarop zij het politieke werk doen. Luisterend. Verbindend. De rust bewarend.

Maar ook voorwaarts met het oog op de toekomst.

Schouder aan schouder. Met praktisch resultaat.

Ik sluit mij daarom graag aan bij de woorden van Koningin Wilhelmina in haar troonrede in 1945 gericht aan uw voorgangers: “dat uwen arbeid moge doen strekken tot heil des lands”

Zodat ons mooie en democratische Nederland ook de komende 80 jaar zijn lot zelf blijft bepalen. Opdat ook onze kinderen en kleinkinderen onbevangen in veiligheid en in vrijheid kunnen opgroeien.